

FI lausuntopyyntö VV

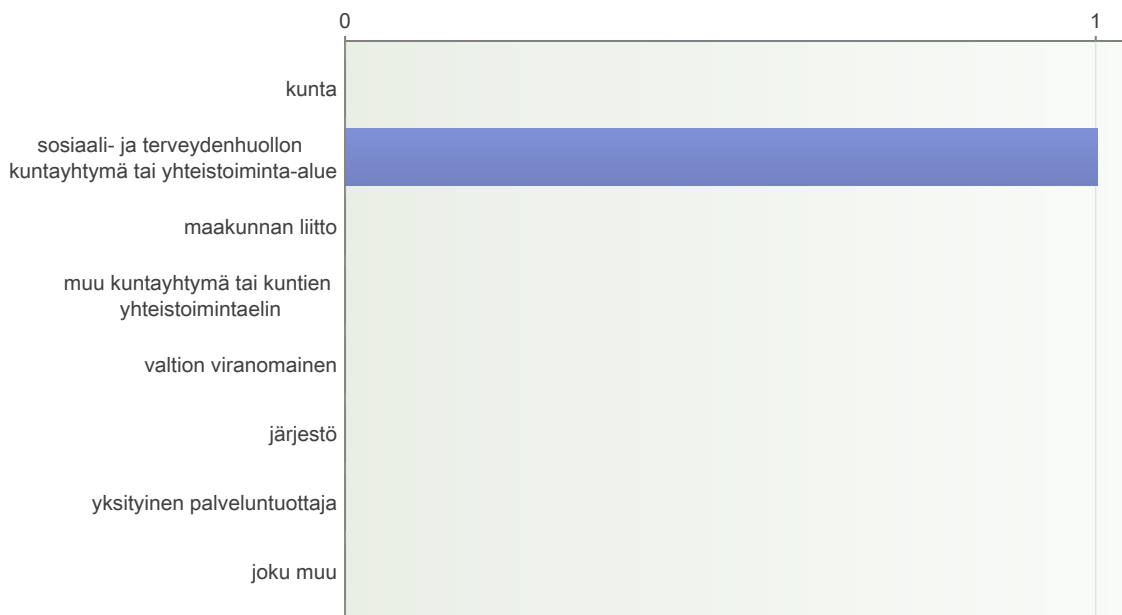
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymä	outi korpelainen, pirjo hiltunen	etu.sukunimi@tk.poytya.fi	22.3.2017	yhtymähallitus

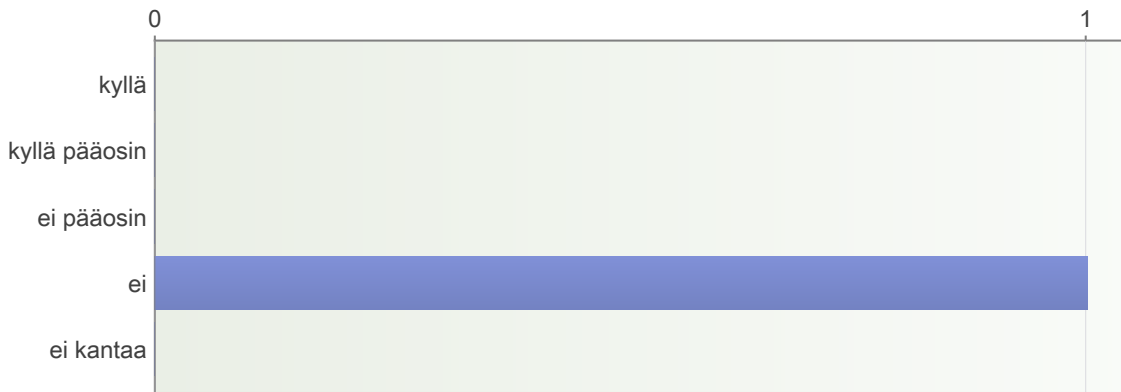
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiuudistuksen henki epäilemättä tavoittelee palveluiden saatavuuden paranemista ja yhdenvertaisuutta sekä avoimuutta. Kuitenkin esitetty malli on hyvin monimutkainen ja riskialtis. Lakiluonnoksen esittämä malli toteuttaa perus- ja erityistason valinnanvapaus yhtiöittämis- ja markkinamekanismien kautta ja siirtää osa nykyisin perustasolla tuotettavista palveluista kuten kouluterveydenhuolto ja lastensuojelu maakunnan liikelaitokselle hajottaa enemmän kuin integroi.

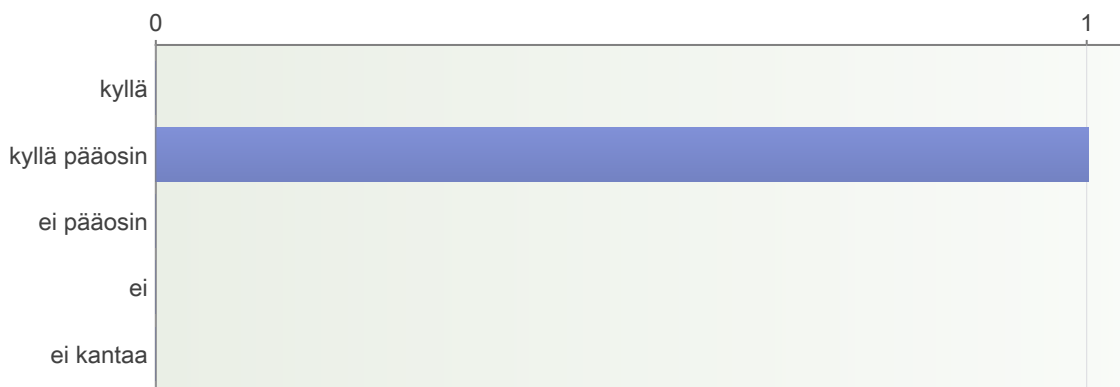
Lakiluonnoksessa ei käy lainkaan ilmi, miten se vähentäisi väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Kapitaatiokorvaus ei kannusta panostamaan ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon tai riskiryhmien tehostettuun palveluun. Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ei parane pelkästään lisäämällä palveluiden saatavuutta tai niiden valinnanvapautta. Terveys- ja hyvinvointierojen taustalla on vahvasti mm. yksilön henkilökohtaiset valinnat terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi, joihin perinteisesti on pyritty vaikuttamaan terveyden edistämisen keinoin.

Terveyden edistäminen on lakiluonnoksessa (42 §) mainittu sellaiseksi tehtäväksi, johon suoran valinnan palveluntuottajat osallistuvat kuntien kanssa yhteistyössä ja, että maakunta määrittelee yhteistyömuodot. Terveyden edistäminen on edelleen merkittävässä asemassa, kun ennakoidaan tulevia palveluntarpeita, joten ohjauksen olisi tultava valtion taholta. Jos ohjaus tapahtuu maakunnallisten sopimusten kautta, on vaarana että maakuntien välille muodostuu eroja terveyden edistämisen toteuttamiseen ja sitä kautta väestön terveydentilaan ja hyvinvointiin sekä myös tulevaisuuden palveluiden tarpeisiin. Suunniteltu rahoitusmalli ei sinällään tue ennaltaehkäiseviin palveluihin; markkinoilla kilpailevilla yrityksillä ei löytyne tahtotilaa huolehtia ennaltaehkäisevistä palveluista ilman selvää rahallista hyötyä sen tekemisestä.

Mallin monimutkaisuuden vuoksi väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen sekä palvelujen yhdenvertaisuuden saatavuuden paraneminen jää todennäköisimmin toteutumatta. Kuntataajamien ulkopuolisten/ harvaan asuttujen seutujen palvelutarjonta tulee olemaan hyvin haasteellista. Valinnanvapauslaki palvelee keskuskuntien aktiivista oikeuksistaan tietoista väestöä, ei haja-asutusalueen väestöä eikä syrjäytyneitä tai sähköisen tietojärjestelmien käytössä taitamattomia. Uudistus todennäköisimmin lisää epätasa-arvoa. Miten varmistetaan palvelutarjonnan monipuolistuminen harvaanasutuilla alueilla, joita on jokaisen maakunnan alueella?

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

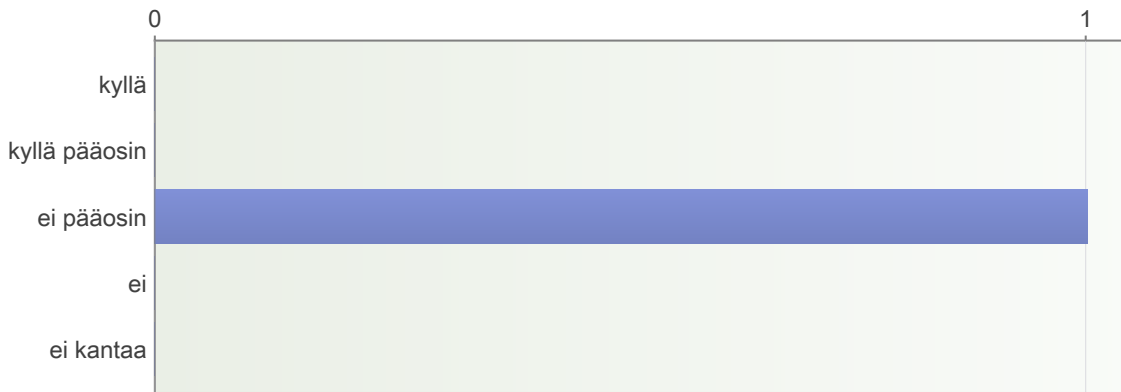
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden ja potilaiden vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. Samalla kuitenkin lisääntyy myös asiakkaan vastuu tarkoituksenmukaisen hoidon valinnasta. Erilaisten neuvontapalveluiden merkitys kasvaa. Pääosin ne voivat olla sähköisiä, mutta osalle asiakkaista tarvitaan henkilökohtaista neuvontaa valinnanvapauden toteutumisen eri vaiheissa. Valinnanvapauden tietopalvelu on hyvä asia, sen kautta valintoja tekevä asiakas/potilas näkee koko rekisteröityjen palveluntuottajien tarjonnan ja jonotusajat, tätä mahdollisuutta ei ole aikaisemmin ollut. On kuitenkin epävarmaa, onko palveluntarvitsijalla edellytyksiä tehdä tarkoituksenmukaisia valintoja. Etenkin erityisryhmät, kuten monisairaat, lastensuojeluasiakkaat ja mielenterveyspotilaat voivat pudota kokonaan vaille palvelua tai tehdä epätarkoituksenmukaisia valintoja joko itse tai huoltajansa toimesta. Miten varmistetaan, että 12 vuotta täyttäneiden nuorten todellinen mahdollisuus vaikuttaa palveluihinsa toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Joka tapauksessa; uuden sote- järjestelmän tullessa voimaan tulee joka tapauksessa olemaan osa asioita, joiden vaikutuksia ei pystytä millään tasoilla vielä ennakoimaan sen paremmin yksilön kuin yhteiskunnankaan osalta. Järkevä potilaan hoitopolkujen ohjaaminen saattaa vaarantua = kustannukset kasvavat.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

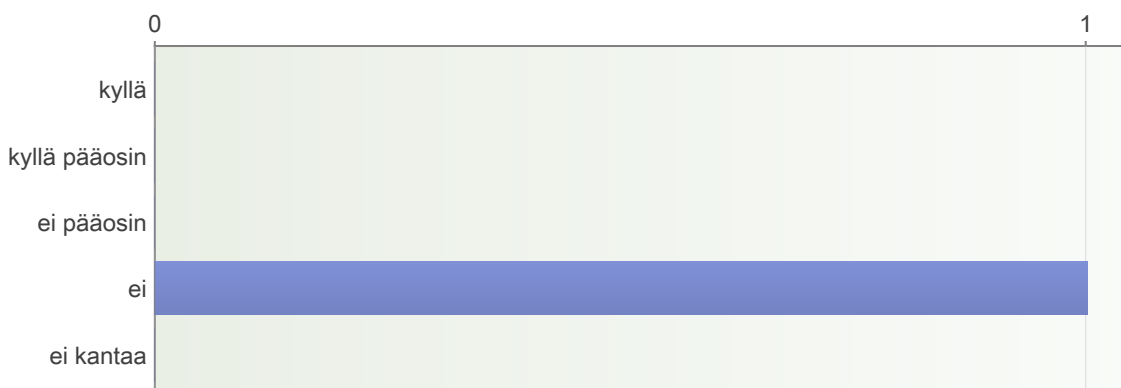
Vastaajien määrä: 1

- Miten hallitaan mielikuvamarkkinoinnin luomat epätarkoituksenmukaiset hakeutumiset palveluihin, jotka saattavat synnyttää hallitsemattomia kustannuksia, eivätkä ole vaikuttavia? Palvelutarpeen arvioinnin on toimittava riittävän tehokkaasti ja sen avulla tulee ohjata asiakas hänelle tarpeellisiin palveluihin. Mahdollisuudet hakeutua sopiviin palveluihin ovat riittävät keskuskunnissa asuville itsenäisesti digitaalisia palveluita käyttäville ihmisille, joilla on vähän tai yksittäisiä tarpeita sosiaali- ja terveyspalveluille. Tilanne on täysin toinen julkisen liikenteen ulottumattomissa asuvalle ja vaihtelevasti useita palveluita tarvitseville, omista tarpeistaan epävarmalle tai ihmiselle jolla ei ole edellytyksiä käyttää digitaalisia palveluita. Suunniteltu järjestelmä on liian monimutkainen ja edellyttää palvelujen käyttäjältä kykyä vertailla palveluntuottajia, tehdä valintoja, sekä arvioida omaa palveluntarvetta ja saadun palvelun laatua ja vaikuttavuutta. Vertailuindikaattoreita on oltava riittävästi, mutta toisaalta niiden olisi oltava riittävän yksinkertaisia.

Lakiesityksen mukaan 12-vuotias lapsi voi itse valita palveluntuottajan, jos hän on ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden kykenevä sen tekemään. Kuka milloinkin arvioi, onko lapsi kykenevä itse päättämään palvelun tuottajasta? Entä, kun vanhempi on eri mieltä asiasta?

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa mahdollisuudet ovat olemassa. Palvelujen yhteen sovittaminen asettaa suuren vastuun maakunnassa palvelutarpeen arvion ja asiakassuunnitelman tekemälle taholle, jolta edellytetään palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien hallintaa sekä toteutuneiden palveluiden valvontaa. Henkilökohtaisen budjetin kohdalla suuri osa vastuusta siirtyy palvelujen käyttäjälle. Asiakkaalle voi olla sekä sote-keskuksen myöntämiä maksuseteleitä että maakunnan myöntämiä asiakaseteleitä. Palveluiden tarkoituksenmukainen integraatio ja tiedonkulku eri palveluiden tuottajien välillä tuottaa riskialttiita rajapintoja. Viime kädessä voi olla epävarmaa, kuka vastaa tiedonkulun siirtymisestä ja kokonaisuuden hallinnasta: asiakas, sote-keskus vai maakunnan liikelaitos.

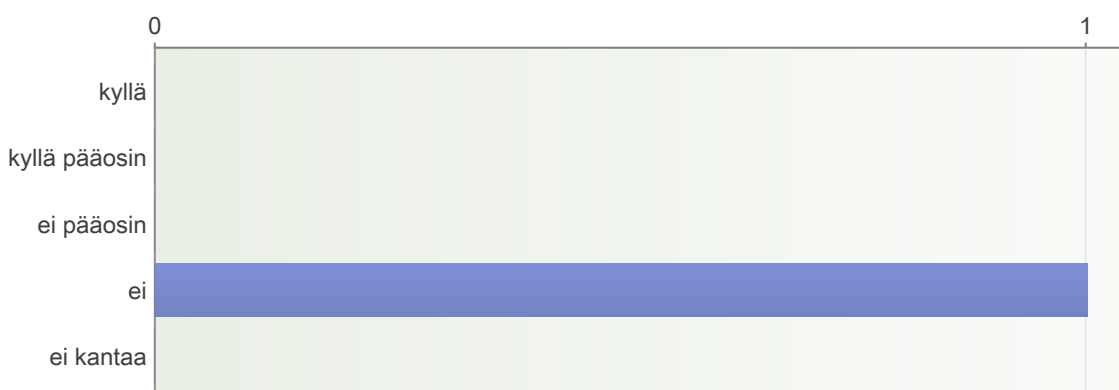
Mitä monimutkaisempi ja laajempi asiakkaalle on palveluiden tarjoavien tahojen joukko, sitä monimutkaisempi ja haastavampi on sen toiminnan yhteensovittaminen. Jo nykyiselläänkin tiedonkulku eri toimijoiden välillä on haasteellista, saati sitten kun yhden asiakkaan palveluita tuottaa entistä useampi toimija. Kaikilla asiakkailla ei tule olemaan kykyä itse huolehtia monimutkaisen palveluverkon ideaalista toiminnasta. Uutena toiminta alkava palvelutarvearviointi ja asiakassuunnitelman tekeminen tulee olemaan hyvin haastavaa toimintaa sen tekijöille ja vie aikaa, ennen kuin se alkaa toimia hyvin.

Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto on hyvä asia niillä asiakkailla, joiden laaja-alainen palveluntarve on pääosin yhdellä sektorilla (esim. vammaispalvelulain mukaiset palvelut) ja, jotka pystyvät hallitsemaan budjetoinnin, esim. vanhus- ja vammaispalveluiden asiakkaat. Miten eri asiakasryhmissä määritellään kyky hallita omia palveluita? Tähän olisi hyvä saada valtakunnalliset linjaukset esim. käytettävien toimintakykykymittarien valinnan ja tulkinnan suhteen.

Ne asiakkaat, joiden laaja-alainen palveluntarve ulottuu usealle sosiaali- ja terveydenhuollon osa-alueelle saattavat olla heikommassa asemassa palveluiden yhteensovittamisessa. Liikelaitoksen olisi näille asiakkailla määriteltävä selkeästi vastuuyöntekijä, joka yhdessä asiakkaan kanssa koordinoi palveluja. Henkilökohtaisen neuvonnan merkitys korostuu osalla palveluiden käyttäjistä merkittävästi.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten kasvun hillintätavoite on järjestelmän astuessa voimaan mahdotonta saavuttaa. Pitkän aikavälin tavoitteena voinee onnistua, mikäli koko kokomaisuus alkaa toimia hyvin yhteen tähtäimenään kokonaiskustannusten kasvun hillintä. Tämä ajatus on kuitenkin on ristiriidassa markkinamekanismien kanssa.

On erittäin vaikea sanoa, saavutetaanko tavoite tai millä aikavälillä se voidaan saavuttaa. Uudistukseen liittyy useita talousvaikutuksia sisältäviä kysymyksiä, joita ei ole vielä ratkaistu:

- * henkilöstön määrä (tukipalvelut ja sote-henkilöstö) yksityisen ja julkisen palveluntuottajan palveluksessa ja palkkaharmonisointi
- * tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja tiedonsiirto yli organisaatorajojen, järjestelmien ylläpito ja kehittäminen
- * maakunnan liikelaitoksen sekä tuottajien hallinnolliset tehtävät lisääntyvät; asiakasneuvontaan sekä asiakassuunnitelmien laadintaan ja palvelujen toteutumisen valvontaan tarvitaan merkittävät resurssit.
- * useiden palveluntuottajan ”varautuminen” palveluiden järjestämiseen, esim. suoran valinnan palveluissa voidaan myöntää maksuseteli, jonka perusteella asiakas voi valita palveluntuottajan tai asiakkaan kieltäytyessä palvelut pitää järjestää muulla tavoin – jos

asiakasmääriä ei voida ennakoida eri palveluntuottajien palveluihin, saattaa johonkin palveluun syntyä ylitarjontaa

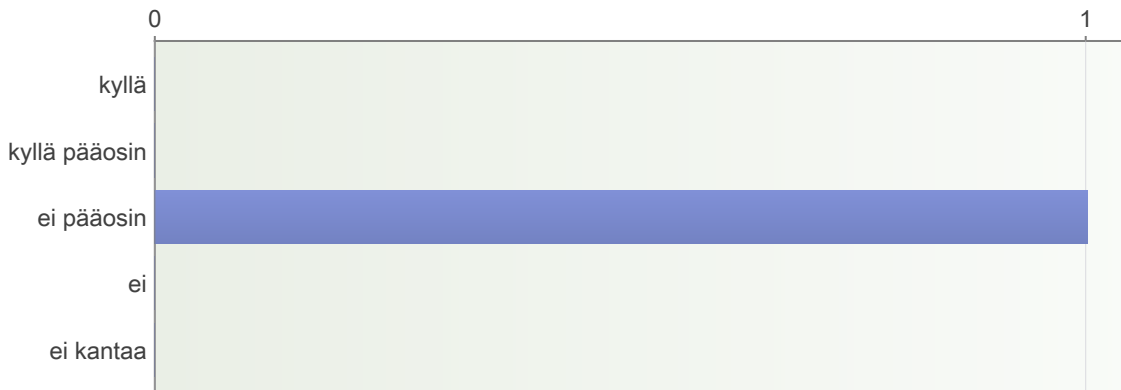
- * miten tapahtuu maksusetelin, asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin sisältämien palveluiden (katto)hintojen määrittäminen
- * asiakkaan kulkemat matkat sosiaali- ja terveystalouteen ja niiden korvaaminen
- * suoran valinnan palvelun tuottamiseen vaadittua henkilöstömäärää ei ole määritelty suhteessa palvelun piiriin otettavaan asiakasmäärään
- * yksityisten ja julkisten palveluntuottajien erilaiset toimintatavat, joiden yhtenäistämiseen ei ole otettu kantaa: esim. yksityisellä sektorilla lääkärit ovat usein ammatinharjoittajia eli toimivat omalla talous”riskillä”, kun taas julkisella sektorilla lääkärit ovat virkasuhteessa ja nauttivat kuukausipalkkaa
- * kustannuksia myös lisää aikaisemmin palvelunsa yksityisiltä tuottajilta itse maksaneiden siirtyminen valinnanvapauden piiriin tulevien palveluiden käyttäjiksi.
- * miten varmistetaan, että monikansallisten pörssiyritysten keräämät maksutuotot jäävät hyödyttämään palveluiden kehittämistä Suomessa

Lakiluonnosteksti ei anna vastausta kustannusten kasvun hillintätavoitteelle. Sen sijaan näyttää ilmeiseltä että kustannusten kasvu ainakin voimaantulon alussa on merkittävä useista tekijöistä johtuen. Samoin palvelujen hintamäärittely ja korvaustasojen ratkaisu on toteuttamatta. Suuri painotus tulisi olla kannustinkorvauksilla,

jotka voisivat ohjata kansanterveyden myönteiseen kehitykseen ja kustannustehokkuuteen. Kuitenkin myös paljon palveluja tarvitsevien oikea-aikaisten perustason palveluiden merkitys tulisi korvauksissa huomioida.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien itsehallinto on rajallinen ja riippuvainen siitä, miltä osin luodaan lakiluonnoksen mahdollistamia valtioneuvoston koko maata velvoittavia ohjeistuksia palveluiden tuottamisesta. Toisaalta koko valtakunnan väestön yhdenvertaisuuden kannalta koko maata koskeva ohjeistus on kannatettava, toisaalta kuitenkin alueelliset erityispiireet saattavat edellyttää yksilöllisiä toimintamalleja.

On hyvä, että lainsäädännössä on varmistettu maakunnan mahdollisuudet tuottaa liikelaitoksen toimesta palvelut myös alueille, joissa tuotanto ei ole markkinaperusteisesti kannattavaa. Kunnilla ei lainsäädännön voimaantumisen jälkeen ole suoraa vaikutusmahdollisuutta alueellaan tuotettaviin lainsäädännön piiriin kuuluviin sote-palveluihin. Vaikutuskanavaksi jää maakuntavaalien kautta mahdollisesti edustuksen saaminen maakuntahallintoon. Riski on, että maakunnan sisällä vain väestöltään suurimmat kunnat pääsevät osallistumaan koko maakunnan palveluiden suunnitteluun.

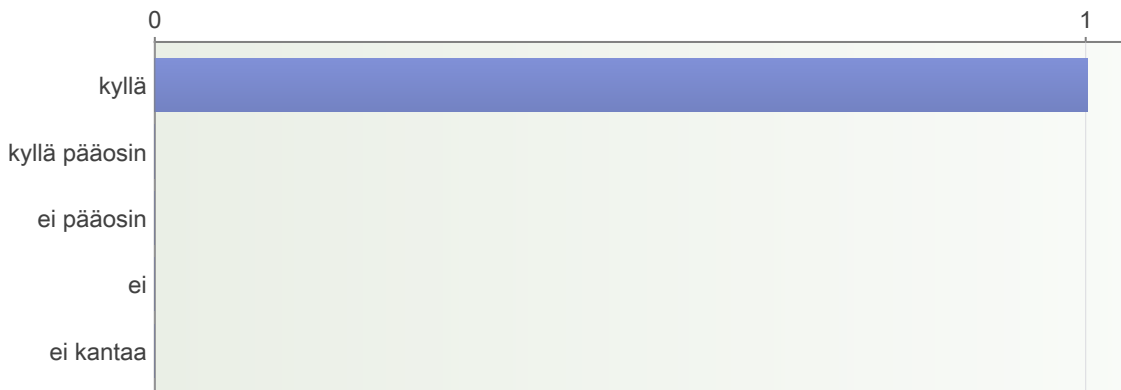
Koska maakuntamalli on koko valtakunnassa uusi tapa toimia, haasteen demokratialle synnyttää ensi vaiheessa se, miten kansalaiset ymmärtävät maakuntavaalien merkityksen ja miten uudet

valitut maakuntaedustajat ymmärtävät tekevänsä päätöksiä maakunnan asukkaille, ei enää yksittäisille kunnille. Jotta demokratia oikeasti toteutuisi maakunnassa, vaalimekanismin/paikkajaon pitäisi varmistaa koko maakunnan alueelta tasapuolinen edustajisto.

Asiakkaan oikeus käyttää palveluntuottajan toimipisteitä joustavasti eri puolilla Suomea, antaa sellaisen kuvan, että asiakas voi itse päättää mitä toimipistettä käyttää ja sellaisena saattaa asettaa julkiset ja yksityiset sote-keskukset eriarvoiseen asemaan. Tätä kohtaa tulee vielä tarkentaa, jotta asiakkaiden listautuminen tiettyyn sote-keskukseen ei menetä merkitystään. Henkilöstö- ja palveluresurssit on kuitenkin varattava myös sinne. Suunniteltu yhteistyö palveluntuottajan / palveluntuottajien toimipisteiden välillä on eri asia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

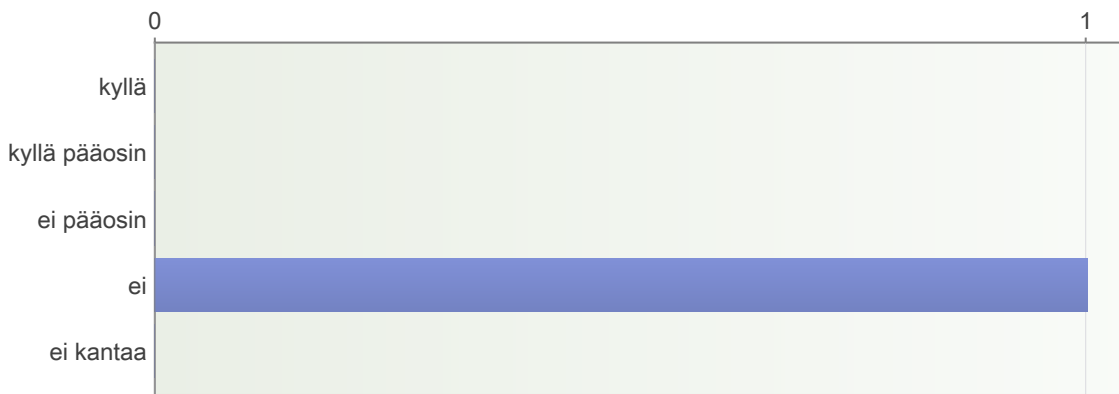
- Kyllä, uudistus edistää toimintatapojen muutosta ja palveluinnovaatioiden käyttöönottoa. Uudistus kannustaa innovaatioihin. Insenttiivinä on epävarma kilpailutilanne ja lainsäätäjän asettamat tavoitteet digitaalisten palveluiden edistämisestä, asetettujen palvelutuottajakriteerien täyttämistä ja kustannustehokkuudesta, ei niinkään väestön terveyden pitkäjänteinen edistäminen.

Uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa voisi edistää antamalla esimerkkejä eri maakunnissa jo toteutuneista vaikuttavista palveluinnovaatioista. Niiden käyttöönottoon tulee luoda kannustinjärjestelmä, joka näkyy parempina palveluina myös palveluiden käyttäjille.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa esitetään sote-keskuksille velvoitteeksi tuottaa asiakkaan tilapäisesti ja lyhytaikaisesti tuottamat sosiaalipalvelut; on kuitenkin usein hyvin vaikea arvioida milloin avun tarve on lyhyt- ja milloin pitkäaikaista. Mitä tapahtuu asiakkaan ja palveluntuottajan kannalta jos ensin lyhytaikaiseksi arvioitu palveluntarve osoittautuukin pitkäaikaiseksi?

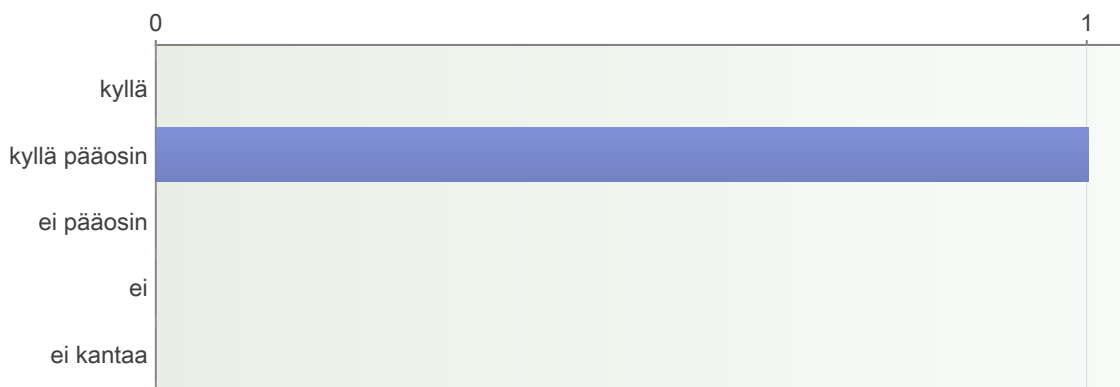
Erikoissairaanhoidon vastaanotto- ja konsultaatiopalveluita on suunniteltu siirtyvän laajennettuun perustason kuuluviin suoran valinnan palveluihin niiltä osin kuin ne tukevat sisällöltään ja luonteeltaan sosiaali- ja terveyskeskusten muita palveluja eivätkä edellyttäisi sairaaloiden avovastaanoton mukaista palveluvarustusta. Eikö kaikki erikoissairaanhoidon tue yksilön perustason terveydenhuoltoa? Onko sairaalapoliklinikoiden vastaanotto toiminnan siirtäminen vaatimattomammin varusteltuihin perustason yksiköihin toiminnan tehostamista?

Sote-keskuksissa tulisi tuottaa alussa perustason ennaltaehkäisevän terveydenhuollon, perustason sairaanhoidon, diagnostiikan ja kuntoutuksen palvelut sekä sosiaalitoimen perhe- mielenterveys- ja vanhuspalvelut. Näiden integraation toteuduttua laajennettaisiin tarvittaessa sote-keskusten palveluvalikoimaa.

Maakuntien tulee palveluiden käyttäjiä varten tehdä selkeät listaukset sote-keskuksien palveluista sekä siitä, mihin palveluihin asiakkaalla on mahdollisuus saada maksuseteli / asiakasseteli / henkilökohtainen budjetti sekä se, mitkä palvelut hankitaan ostopalveluna. Mikäli suoran valinnan palveluntuottaja ei tuota kaikkia palvelujaan samassa toimipisteessä, on myös siitä informoitava asiakasta selkeästi jo valintavaiheessa.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

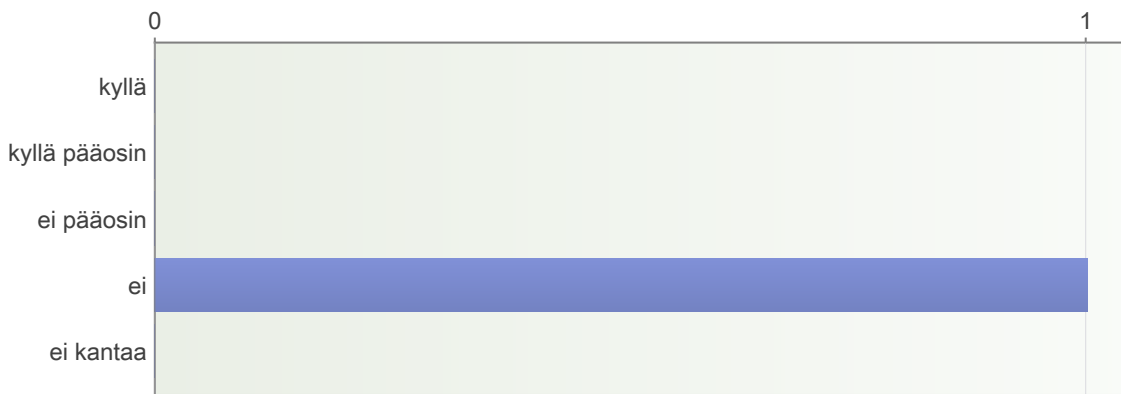
Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun kannon näkökulmasta kyllä turvaa, edellyttäen että rekisterissä tuottajia riittää. Maksusetelijärjestelmässä maakunnalle on säädetty palveluntuottajien valvontavastuu, samoin maakunta voi asettaa lakisääteisten vaatimusten lisäksi palveluntuottajille lisäehtoja. Jos maksusetelipalveluntuottaja täyttää asetetut ehdot ja rekisteröityy palveluntuottajarekisteriin, ei maakunnalla ole vaikutusmahdollisuuksia ohjata valintaa.

Maksuseteleillä myönnettävien palveluiden kokonaisuuksien sisältö tulee määritellä tarkasti. Maakunnan kannalta maksusetelillä tuotettavat palvelut saattavat olla hankalasti resursoitavia, jos asiakkaan on mahdollista vapaasti valita kaikista rekisteröityneistä palveluntuottajista itselleen sopivin. Viime kädessä vastuu palveluntuottamisesta on suoran valinnan palveluntuottajalla, joka voi tuottaa palvelun myös itse, jos asiakas ei ota vastaan maksuseteliä. Maksusetelillä hankittavien palveluiden palveluntuottajan tulisi vähintään ilmoittaa asiakasmäärät ja jonotusajat palveluun. Miten varmistetaan, että maksusetelillä tuotettavissa palveluissa henkilöstöresurssit ja asiakasmäärät kohtaavat?

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan oikeuksista on säädetty ja sote-keskuksen velvollisuuksista on säädetty, mutta ei sote-keskuksen oikeuksista.

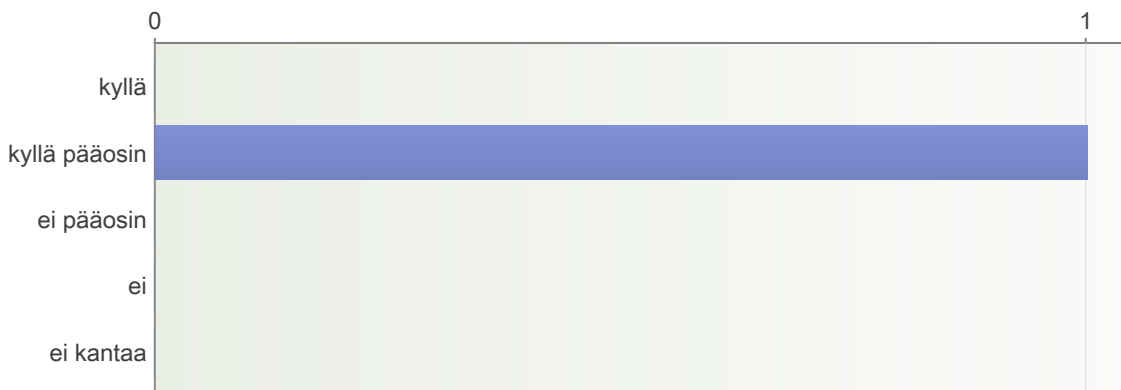
Esimerkiksi ei ole säädetty, voiko sote-keskus suositella asiakkaalle ensisijaisesti itse tuottamaansa palvelua, jos sote-keskuksella itsellään on resurssi palvelun tuottamiseen. Tai, voiko sote-keskuksen tuottama palvelu olla maksusetelillä tuotettujen palveluiden vertailussa mukana vai, onko se aina vasta viimesijainen palvelu, jos asiakas kieltäytyy maksusetelistä kokonaan?

Vaikeuttaa resurssien kohdentamista palvelun tuottamiseen, jos asiakkaan valinnasta ei ole etukäteen mitään käsitystä. Se, että maksusetelillä tuotettu palvelu olisi asiakkaalle ensisijainen tapa hankkia palvelu, vaikka sote-keskus tuottaisi ko. palvelua, saattaa johtaa siihen, että sote-keskukset eivät myöskään itse tuota kyseistä palvelua, vaan hankkii sen esim. ostopalveluna. Näitä palveluita ovat mm. erityistyöntekijöiden antamat palvelut (kuten puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, jalkojenhoitajat, psykologit ja erikoislääkärit) sekä laboratorio- ja kuvantamispalvelut.

Velvollisuus maksusetelien antamiseen niissäkin palveluissa, joita sote-keskus itse tarjoaa lisää sote-keskusten taloudellista riskiä ja voi vaikuttaa halukkuuteen perustaa sote-keskuksia. Sote-keskuksilla on kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta silloinkin kun asiakas hankkii sen maksusetelillä toiselta palveluntuottajalta. Vaikka tuotetussa palvelussa havaittaisiin laadullisia puutteita ei sote-keskuksella ole mahdollisuuksia puuttua maksusetelipalvelun tuottajaan valvontavastuun ollessa maakunnalla. Mitä useampi palveluntuottaja sitä vaikeampaa on sujuva integraatio ja asiakkaan kokonaisvaltainen pitkäjänteinen hoito.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmä antaa asiakkaalle hyvät mahdollisuudet vaikuttaa palvelujensa toteutukseen jos hänellä on riittävät edellytykset ymmärtää palvelujen sisältö ja tehdä tietoon perustuva valinta ja myös mikäli valinnan mahdollisuuksia on tarjolla asiakkaan ulottuvilla ja mikäli asiakkaan toivoma palveluntuottaja pystyy tarjoamaan asiakkaan tarvitseman palvelun kohtuullisen ajan sisällä.

Tuottajarekisteri palvelee sitä käyttävää asiakasta kertomalla mistä palveluja on saatavilla ja ilmoittaa reaaliaikaiset odotusajat.

Jotta maksusetelijärjestelmä mahdollistaa asiakkaalle mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palveluiden toteutukseen, pitää asiakkaalla olla riittävästi tietoja ymmärrystä tehdä valinta.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

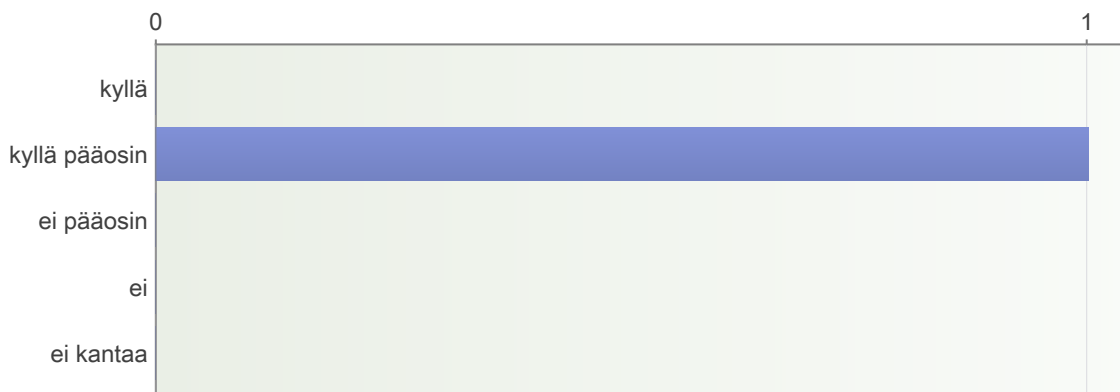
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset antavat asiakkaalle samat mahdollisuudet mitä nykyinenkin lainsäädäntö. Valintaoikeutta olisi tarpeen rajata tilanteissa joissa asiakkaan palvelun saaminen viivästyy tai harvoin tarvittavaa erityistason palvelua ei ole saatavilla asiakkaan tai hänen läheisensä tekemässä valinnassa.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

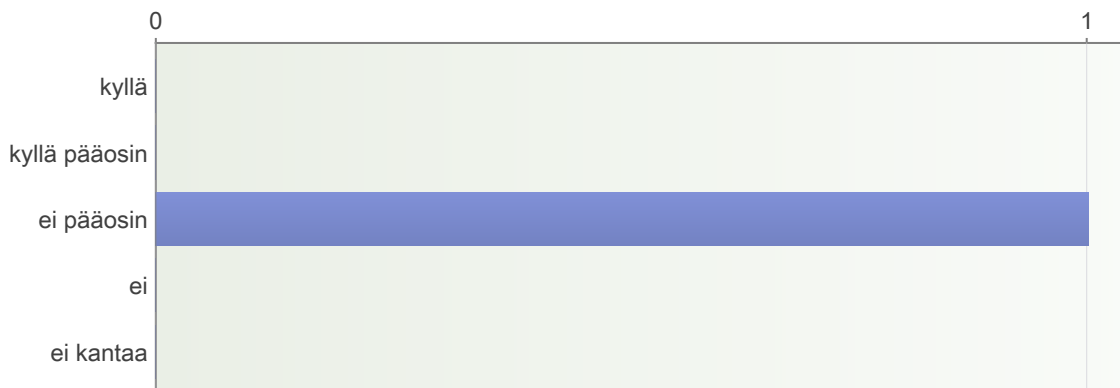
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on oltava oikeus saada riittävä määrä neuvontaa ja informaatiota asiakassetelillä hankittavien palveluiden saamiseksi. On myös määriteltävä, mikä osa neuvontavastuusta kuuluu liikelaitokselle ja mikä osa palveluntuottajalle. Palveluiden tarpeen arvioimiseen tulee liittää menettelytapaohje, jossa määritellään miten arvioidaan asiakkaan kykyä tehdä itseään koskevia palvelupäätöksiä ja milloin voidaan turvautua tuettuun päätöksentekoon. Asiakasseteli lisää asiakkaan valinnanvapautta huomattavasti, mutta myös vastuuta ymmärtää miten valita oikea asiakkaan tarpeita vastaava palvelu ja varmistaa että valittu palvelu vastaa sille asetettuja vaatimuksia

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakaseteillä tuotetun palvelun valvontavastuu on maakunnalla, mutta riittävien ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksien toteutuminen ovat hyvin epävarmoja. Maakunnan liikelaitoksessa tehtävä asiakassuunnitelman merkitys on myös olennainen. Asiakasetelillä hankittavien palveluiden, kuten kiurgisten toimenpiteiden ja terapioiden vaikuttavuutta ja myöntämiskriteereitä tulisi jatkuvasti arvioida kriittisesti. Lakiin on kirjattu mahdollisten komplikaatioiden kustannusten olevan palveluntuottajien vastuulla, mutta on epäselvää miten syy-seuraussuhteiden arviointi toteutuu muiden kuin selkeiden operatiivisten toimenpiteiden kohdalla.

Maakunnan on käytettävä palvelujen järjestämisessä asiakaseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että asiakkaan valinnanvapaus toteutuu. Lain perusteluissa todetaan, että riittävä määrä on asiakasetelillä hankittavaista palveluista on vähintään 15%. Laissa tai sen perusteluissa ei kuitenkaan oteta kantaa, tarkoittaako 15% kaikkea palvelusetelillä hankittavaa palvelua yhteensä vai jokaista palvelua erikseen, eikä myöskään koskeeko 15% koko maakunnan alueella tapahtuvaa palveluiden hankintaa tai jokaista kuntaa erikseen. Kunnat ovat tähän asti järjestäneet palvelunsa (esim. vanhusten ja kehitysvammaisten asumispalvelut) eri tavoin: jossain on rakennettu kunnan omaa palveluverkostoa ja se on ollut toimiva ratkaisu ja jossain tukeuduttu pääosin ostopalveluihin, jolloin asiakaseteli tulee käyttöön. Miten lain 21 §, 1 momenttia tulee asiakasetelijärjestelmän osalta tulkita?

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

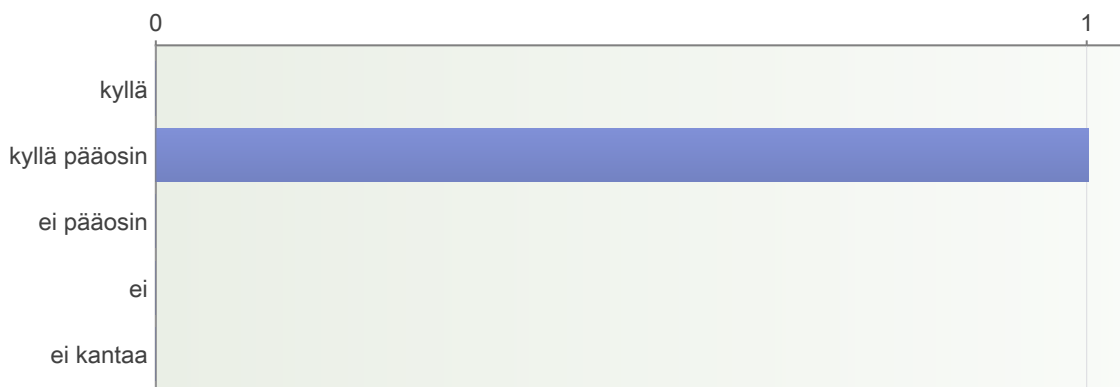
Vastaajien määrä: 1

- Myös edellisen kysymyksen vastaus liittyy tähän. Asiakkaan valinnanvapauden toteutuminen riippuu osittain siitä, että tarkastellaanko asiaa maakunnallisesti vai kunnallisesti. Toisaalta, kuntien asukkailla on vapaus hakeutua asiakassetelillä tuotettujen palveluiden piiriin koko maakunnan alueella. Osittain asiakassetelillä hankittavat palvelut ovat sen tyyppisiä, mm. vanhusten asumispalvelut, että palveluntuottaja ei voi aina taata, että vapaa järjestyy heti asiakkaan sitä tarvitessa. Valinnanvapauden vahvistamiseksi, asiakkaalla voisi (ainakin osaan palveluista) mahdollisesti olla rajattu jonotusoikeus haluamaansa palveluun.

Lakiluonnoksessa esitetään, että vähintään 15% muista kuin suoran valinnan palveluista olisi asiakassetelin piirissä. Ehdottoman tason määrittäminen ei tunnu perustellulta maakuntien toisistaan poikkeavien palvelutarjontojen ja olosuhteiden vuoksi. Seurauksena on erikoissairaanhoidon keinotekoinen pirstaloituminen.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto tulisi lakiesityksen mukaan käyttöön kaikissa maakunnissa ilman siirtymäaikaa 1.1.2019. Se antaa asiakkaalle hyvin suuret mahdollisuudet ja vastuun omien palvelujensa tarpeen arvioimisessa toteuttamisessa. Myös henkilökohtaisen budjetin kohdalla maakunnan liikelaitoksessa toteutettavan asiakassuunnitelman merkitys on suuri. Asiakkaalla on oltava oikeus saada riittävä määrä neuvontaa ja informaatiota henkilökohtaisella budjetilla hankittavien palveluiden saamiseksi. On myös määriteltävä, mikä osa neuvontavastuusta kuuluu liikelaitokselle ja mikä osa palveluntuottajalle. Palveluiden tarpeen arvioimiseen tulee liittää menettelytapaohje, jossa määritellään miten arvioidaan asiakkaan kykyä tehdä itseään koskevia palvelupäätöksiä ja milloin voidaan turvautua tuettuun päätöksentekoon.

Asiakkaiden palveluiden integraatio, jatkuvuus ja kustannusten arviointi sekä hallinta ovat hyvin ennakoimattomat. Merkittävä kustannusten nousu on todennäköinen. Huolena on myös, että osa asiakkaista ei saisi tarvitsemiaan palveluita jos asiakas itse tai hänen läheisensä eivät niitä osaisi hankkia. Miten maakunnan liikelaitos seuraa, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut? Esimerkiksi, miten asianmukaista kuljetuspalveluiden toteutumista seurattaisiin, mikäli palveluntuottajien ei tarvitsisi rekisteröityä?

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

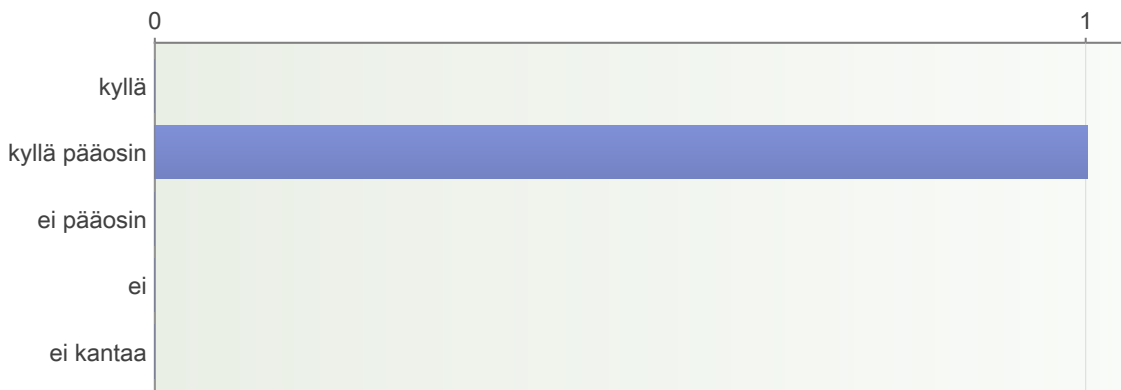
Vastaajien määrä: 1

- Tuettu päätöksenteko tulee olemaan erittäin merkityksellinen. Kuka arvioi milloin tuki on tarpeen? Asiakas itse, hänen läheisensä, sote-keskuksen lähettävä taho vai maakunnan liikelaitos? Mitä jos tarpeesta on erimielisyyttä? Kenelle annetaan oikeus toimia tuetun päätöksen teon avustajana ja miten arvioidaan avustajan kyky ja riippumattomuus toimia siinä tehtävässä? Tukea tarjoavan

henkilöstöressurssin määrän arviointi, rekrytointi, kouluttaminen ja kustantaminen on epäselvä ja määrittämätön asia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyn kirjaaminen lakiin, samoin tuottajien julkinen rekisteri ovat hyvin tärkeä osa avointa päätöksentekoa, ja siihen on tärkeä turvata riittävä asiantuntemus ja henkilöstön resursointi, samoin riittävä aika.

Hyväksymismenettelyt edellyttävät palveluntuottajien jatkuvaa valvontaa. On määriteltävä tarkemmin, miltä osin valvontaviranomaiset (Valvira ja AVI) ovat vastuussa palveluntuottajien valvonnasta ja miltä osin siitä vastaavat maakunnat. Maakunnan vastuulla oleva palveluntuottajien valvonta tulee keskittää ja resursoida riittävästi, jotta valvonta toteutuu koko maakunnan alueella yhdenmukaisesti ja laissa (34 §) määritellyä 4 viikon aikarajaa pystytään noudattamaan. Kunnissa on tällä hetkellä erilaisia käytäntöjä palveluntuottajien valvonnan toteuttamiseksi, joista parhaat tulee ottaa keskitetyn maakunnallisen valvontayksikön käyttöön.

Valtakunnallisesti pohdittavaa on, onko palveluntuottajilta tarpeen vaatia yhtenäisten laatujärjestelmien käyttöä palveluiden laadun toteutumisen seuraamiseksi.

Lain 33 §, 2. momentissa ilmoittautuminen palveluntuottajaksi ja rekisteröityminen edellyttää asiakasmäärän ilmoittamista (kohta 3). Tämän lain puitteissa ei oteta kantaa, mihin ilmoitettu asiakasmäärä perustuu. Onko taustalla terveydenhuollon tai sosiaalihuollon olemassa olevia henkilöstömitoitussuosituksia tiettyjen

asiaksmäärien hoitamiseksi? Asiaksmäärien perusteet vaativat tarkennusta. Lisäksi tulee selkeästi ilmaista, miltä osin henkilöstön on oltava työsuhteisia ja miltä osin he voivat toimia ammatinharjoittajina.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

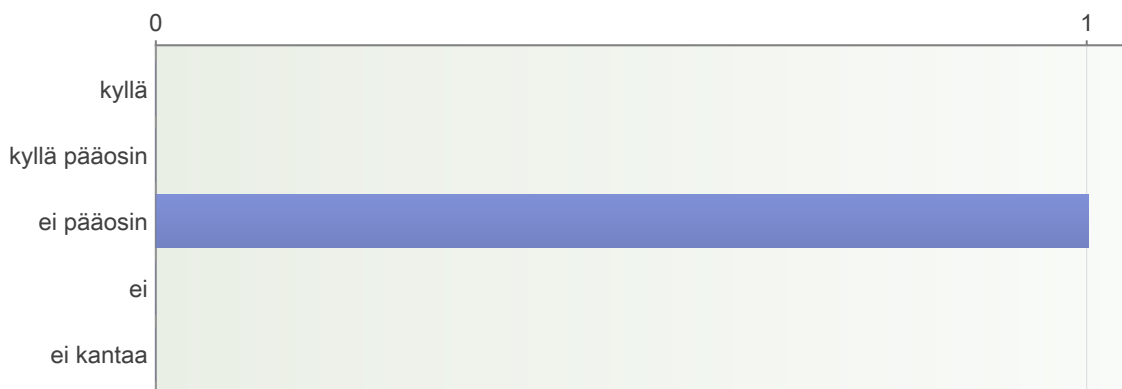
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännöt sopimusmenettelystä on tärkeä kirjata lakiin ja olla yhtenäiset kaikille palveluntuottajille. Kuitenkin maakunnalla ja suoran valinnan tuottajalla tulisi olla lakiin kirjattu mahdollisuus puuttua maksusetelin, asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin palvelun tuottajan toimintaan suoraan, jos havaitsee siinä puutteita.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

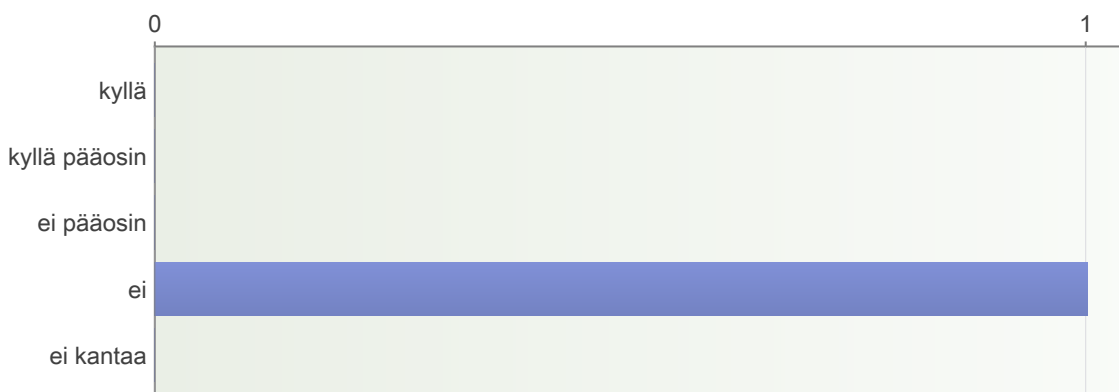
Vastaajien määrä: 1

- On hyvä asia, että maakunnalla on mahdollisuus täydentää lakiin kirjattuja tuottajille asetettavia ehtoja. On epäselvää miten valvotaan lakiin kirjattua velvoitetta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kuntien kanssa. Myös raportointivelvoite antaa asiakkaalle paremmat mahdollisuudet valita palvelu ja välttää tarpeeton jonottaminen. Palveluntuottajalle asetut velvoitteet julkisen rahoituksen eriyttämisestä kirjanpidossa, julkisiin tilinpäätös- ja verotustietoihin, johdon palkoista, palkkioista ja sidonnaisuuksista, yhteiskuntavastuun toteutumisesta sekä koulutus- ja tutkimustoiminnasta on tärkeä osa avointa päätöksentekoa ja julkisen rahoituksen valvontaa. Se, että pienyritykseksi lasketaan vielä 12 miljoonan liikevaihdon ja 50 työntekijän yritys, ja yritys siten olisi velvollinen vain tilinpäätös- ja verotustietojen julkistamiseen ja välttäisi yhteiskuntavastuun, koulutuksen ja johdon palkkioiden julkaisemisveloitteen, on hämmästyttävä linjaus. Samat velvoitteet pitäisi koskea kaikkia palveluntuottajia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Korvausjärjestelmän kirjatut tavoitteet ovat kannatettavia. Suoran valinnan palveluiden tuotteistusta ei ole kuitenkaan aikaisemmin tehty, ei myöskään kustannusmäärittystä, mikä tekee asiasta erittäin haastavan maakunnalle. Tähän tulisi ehdottomasti olla riittävästi aikaa ja resursseja. Kiinteä tarveperusteinen korvaus tuottajalle on hyvä muodostamaan pääosaa korvauksesta, mutta tarvetekijöiden määrittely vaatii lisäharkintaa ja muitakin tekijöitä kuin ikä, sukupuoli ja työssäkäynti. Esim. alueen välimatkat, julkisen liikenteen toimiminen, alueen sairastavuus, Nykymuodossaan riski paljon tai kalliita palveluita tarvitsevien asiakkaiden ohjaaminen läheteellä

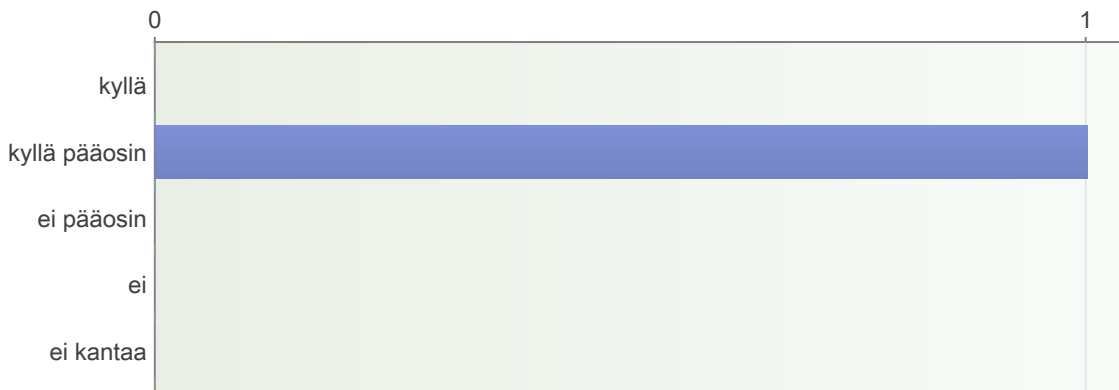
maakunnan liikelaitokseen on ilmeinen. 4/5 kokonaiskustannuksista sitominen kiinteän korvauksen osuudeksi ei ole mielekäästä.

Kannustinperusteiden määrittely on erittäin haastavaa, jotta ei ajaututtaisi epäterveeseen asiakasoptimointiin,

kuitenkin laatumittareiden luominen turvaa palvelujen kehittämisen. Mittareiden tulee kuitenkin olla sellaiset, että ne edistävät väestön terveyden ja hyvinvoinnin myönteistä kehitystä sekä palveluiden laadun ja saatavuuden paranemista. Vähäisemmän osan korvauksesta tulee myös edelleen olla suoriteperusteista. Kannustinjärjestelmillä tulisi voida palkita niitä palveluntuottajia, joiden palvelut ovat järjestetty siten, että sosiaali- ja terveystalvveluiden tuottavuus paranee ja saavutettavissa olevat tehokkuushyödyt saadaan käyttöön sekä levitettyä muiden palveluntuottajien käyttöön hyvinä käytäntöinä.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

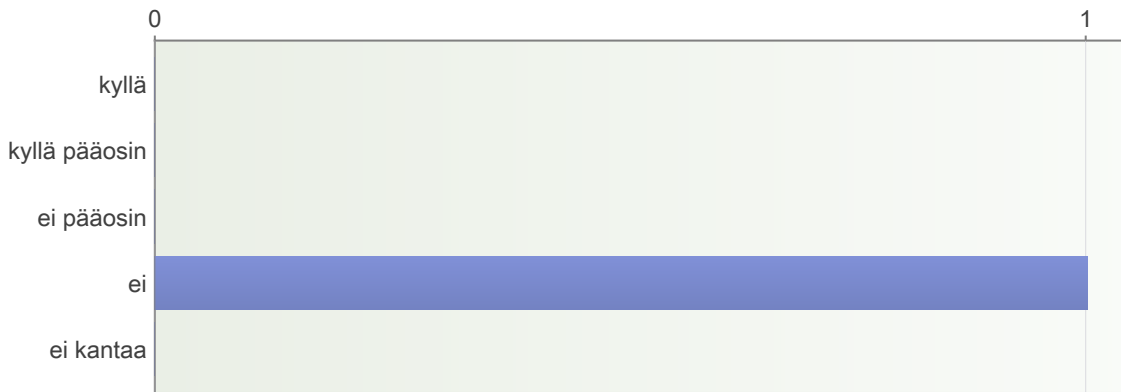
Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelin korvaa suoran valinnan palvelun tuottaja, joka määrittelee sille myös hinnan. Asiakassetelin arvon määrittelee ja korvaa maakunta. Maksusetelin ja asiakassetelin osalta ei käy ilmi niille asetettavien korvausten määräytymistapa. Onko korvaus tasasuuruinen vai voidaanko sen määrä perustaa kilpailutukseen? Joissain kohdin mainitaan palveluiden hankinnan perusteena ostopalvelu, jolloin kilpailutus olisi perusteltua.

Maakunnan mahdollisuus sopia palveluntuottajien kanssa muista korvauksista on kannatettavaa alueellisten erityispiirteiden vuoksi. Kuitenkin ministeriön tulisi valvoa valtakunnallisesti yhdenvertaisuustavoitteen toteutumista.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

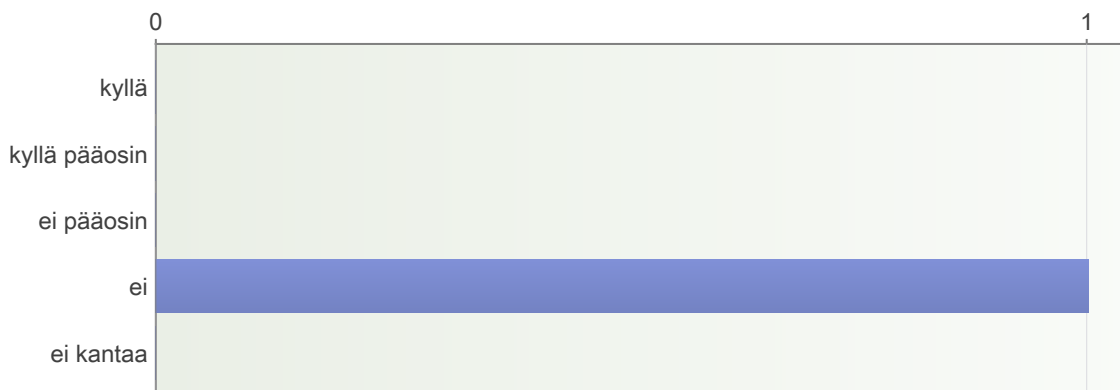
- Toimeenpanolle on varattava riittävä siirtymäaika. Lainsäädännön ollessa vasta valmisteluvaiheessa on mahdotonta luoda sellaisia palveluita jotka vastaisivat vasta myöhemmin voimaantulevan lain vaatimuksia. Palveluiden tuotteistaminen ja hinnoittelu on välttämätöntä toteuttaa huolellisesti, samoin kustannusten arviointi, palvelutuottajille asetettavat hyväksymiskriteerit sekä hinnoitteluperusteet. Tarvittavien tietojärjestelmien suunnittelu on mahdollista vasta lainsäädännön yksityiskohtien selvittyä. Asianmukaisesti suunnitellut ja toimivat tietojärjestelmät ovat edellytys

palveluiden integraation toteutumiselle potilasturvallisuutta vaarantamatta. Suunniteltu palvelujärjestelmä on lakiesityksen esittämässä muodossa liian pirstaleinen, se vaatii selkiyttämistä ja myös palveluiden integraatiota sekä kokonaishoidon vastuuta korostavien ohjaavien mekanismien korostamista. Lakiluonnoksen viimeisessä osassa esitetyt siirtymäsäännökset ovat ristiriitaisia.

Jos sote-keskukset voivat aloittaa toimintansa 1.1.19, ei maakunnan yhtiöiden perustamiselle esitetty 2 vuoden siirtymäaika ole aito siirtymäaika. Mikäli asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti otetaan käyttöön ilman minkäänlaista pilotointia tai siirtymäaikaa 1.1.19 on se suuri riski palveluiden jatkuvuudelle ja hallitsemattomalle kustannuskehitykselle. Tuottajarekisterin edellyttämät palveluntuottajien hyväksymiskriteerit, hinnoitteluperusteet ja sopimukset tulisi olla tehty kesään 2018 mennessä, jotta asiakassetelivalintaan liittyvien palveluntuottajien ilmoitusten vastaanottaminen voisi toteutua 6 kk ennen lain voimaantuloa. Samoin pitäisi olla valmiina asiakassuunnitelmapalvelut, maksujärjestelmät ja seurantamenettelyt. Suunnitellussa aikataulussa näin valtavaa muutosta ei ole mahdollista toteuttaa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia toteuttaa järjestämisvastuutaan. Aikataulu on erittäin tiivis. Maakunta ei myöskään ole ohjeistanut kuntia sen suhteen, miten nykyisen palvelujärjestelmän kanssa menetellään.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

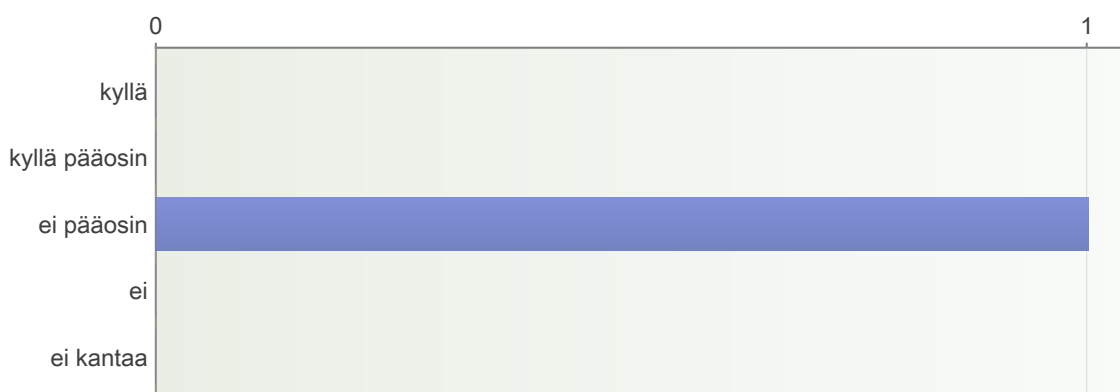
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laki avaa markkinat ennennäkemättömällä ja ennustamattomalla tavalla. On ennakoitavissa, että todelliset markkinat syntyvät keskuskaupunkeihin, ja yhdenvertaisuus ja todellinen valinnanvapaus mahdollistuu vain rajalliselle osalle väestöä ja palveluita tuottavia yrityksiä. Markkinoiden keskittyminen vain suurimmille toimijoille on mahdollinen uhka.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienten toimijoiden verkostoituminen on välttämätöntä. Tietojärjestelmävaatimukset epäilemättä ovat monen pienen toimijan kannalta vaativat, mutta kuitenkin välttämättömät sujuvan tiedonkulun varmistamiseksi. Maksuseteleiden ja asiakaseteleiden korvaustason ja määrän ennustaminen ja kilpailuasetelma suurten toimijoiden ja sote-keskusten omien palveluiden kanssa tuo haasteet ja riskit pienten toimijoiden menestymiselle. Toisaalta pienten toimijoiden etu voi olla joustavuus ja nopea reagoitokyky muuttuvissa olosuhteissa.

Pienille toimijoille tulisi tarjota yhtenäisiä menettelytapoja esim. tietojärjestelmien, toimitilojen (esim. tyhjenevät sote-kiinteistöt), valvonnan ja tukipalveluiden (kuten henkilöstöhallinto) osalta. Pienillä toimijoilla on nykyisinkin vaikeuksia toimia palvelujärjestelmässä, jos se on kovin byrokraattinen ja edellyttää esim. paljon paperityötä. Voidaanko tarjota heille valmennusta siitä selviytymiseksi.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

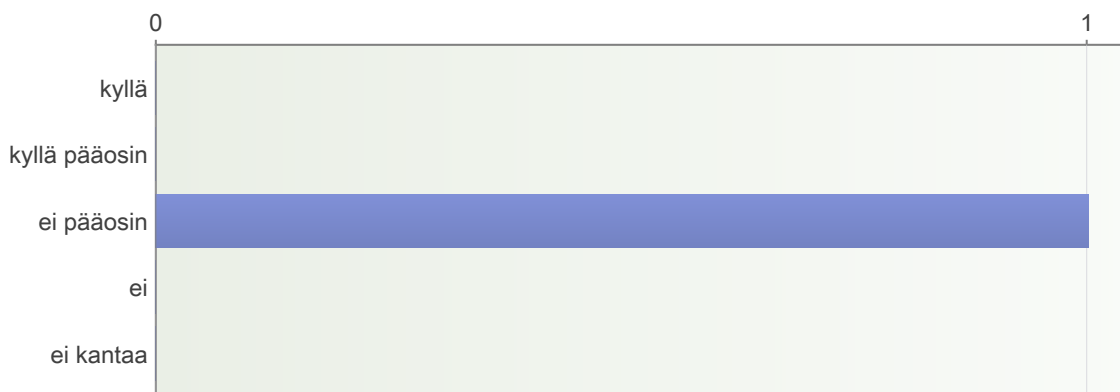
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden lisääntyminen voi parantaa ja tehostaa palvelua, mutta myös lisätä epätarkoituksenmukaista hoitoon ja palveluihin hakeutumista. Hoidon jatkuvuus vaarantuu, mikäli asiakas vaihtaa sote-keskusta tai palveluntuottajaa toistuvasti. Asiakkaan oikeuttaa vaihtaa sote-keskusta tai palveluntuottajaa tulisi voida rajata, mikäli se uhkaa asianmukaisen hoidon toteutumista, esim. lastensuojelun asiakkaat. Markkinoinnin ja mainonnan merkitys väestön hakeutumisessa palveluihin ja valintoihin voi korostua. Päätöksenteko ja palveluntuottajien vertailu voi olla sen vuoksi vaikeaa.

Palveluntuottajien vertailu asettaa laadun jatkuvan parantamisen ja sen läpinäkyväksi tekemisen aikaisempaa suurempaan rooliin. Kilpailun lisääntyminen asiakkaiden palveluiden tuottamisesta saattaa vaikuttaa palveluiden hintoja laskevasti ja osa palveluntuottajista lopettaa/supistaa/keskittää toimintaansa. Osa (erikois)palveluista keskitetään yhä suurempiin yksiköihin, jotta niiden laatu pysyy riittävällä tasolla.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

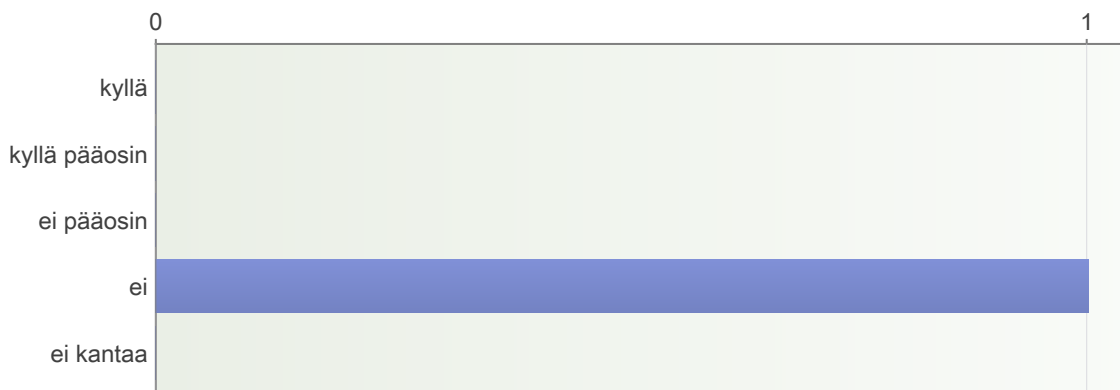
Vastaajien määrä: 1

- Jos asiakas saa vaihtaa vuoden välein hammashoitola, miten esim. jos oikomishoito sisältyy valinnanvapauden sisällä oleviin palveluihin menetellään, kun hoitopaikka vaihtuu kesken pitkäaikaisen hoidon. Mitä hammashuollon osalta kuuluu valinnan piiriin ja mitä koulu/opiskeluterveydenhuollon piiriin ja miten menetellään, jos nämä tuotetaan eri paikoissa?

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarviointi on käytännössä mahdotonta keskeneräisessä valmistelussa. Vaikutusarviointi edellyttäisi kokeiluja ja tietoa lopullisesta lain sisällöstä, jonka mukaan palvelukokonaisuudet voidaan muotoilla, hinnoitella ja toimivuus testata sekä suunnitella henkilöstöresurssit ja tietojärjestelmät, maksuliikenteen toteutus ja kaikkien toteutuneiden palveluiden seuranta ja arviointi asiakaspalaute mukaan lukien. Käynnissä olevien kokeilujen vaikutusarviota ei voida tehdä, eikä hyödyntää tässä aikataulussa.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Monipuoliset perusterveydenhuollon palvelut on järjestetty kaikissa kuntayhtymän taajamissa (Aura, Kyrö, Riihikoski, Yläne). Riihikoskella toimivat lisäksi akuuttivastaanotto, kuntoutus, terveyskeskusosasto ja siihen tukeutuva avosairaala sekä omana toimintana laboratorio- ja kuvantamispalvelut. Näiden palveluiden ja yhdessä toimivien kuntien vanhuspalveluiden avulla on voitu vaikuttaa mm. siihen, että erikoissairaanhoidon siirtoviivepäiviä ei kuntayhtymän jäsenkunnille ole kertynyt.

Kuntayhtymän alueella on panostettu terveyden edistämiseen ja ennalta ehkäiseviä terveystarkastuksia on järjestetty useille eri väestöryhmille. Vastaanottopalvelujen edistyksellistä työnjakoa on kehitetty aktiivisesti, mm. jo vuosia toimineen fysioterapeuttien suoravastaanoton kautta ja hoitaja-lääkäri –työparimallin hyödyntämisellä. Hoitotakuu toteutuu. Henkilöstöresursointi on tarpeenmukainen ja palvelut on tuotettu kustannustehokkaasti. Kokemuksemme mukaan terveyskeskuksemme on sopivan kokoinen palveluiden kehittämiseksi ja uusien innovaatioiden käyttöön otolle. Julkisen poikittaisliikenteen puuttuminen asettaa ongelmia kuntalaisten liikkuvuuteen. Tämä seikka on syytä ottaa huomioon sote-keskusten perustamisen osalta. Huolemme on, miten tulevaisuudessa kuntayhtymän alueen asukkaat saavat vastaavantasoiset palvelut yhtä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti lähipalveluna.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Viittaamme aikaisempiin vastauksiin.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.